

Tecvit nedir, nasıl ortaya çıkmıştır?

Murat Gül: 1) Tecvidin tanımı nedir? Tecvid kuralları sadece Kur'ân okurken mi geçerlidir yoksa Cevşen, salâvat veyahut başka bir duayı okurken de uygulanır mı? Tecvitsiz Kur'ân okuyanların okumaları batıl mıdır? 2) Secde yaparken dirsekler tamamen yere değmeli mi yoksa serbest mi bırakılır? Bunun hakkında kesin hüküm var mıdır?

TECVİDİN TANIMI

Tecvid, Kur'ân'ı okurken harflerin hakkını vermek, harfleri mahreç ve aslına uygun olarak okumak demektir. Tecvit kuralları, Hazret-i Cebrail'in (as) Peygamber Efendimiz'e (asm) Kur'ân'ı nazil buyurduğu -tabir caizse- şivedir. Yani Cebrail (as) Kur'ân'ı ayet ayet indirirken nasıl okumuşsa, harflerin boğazdan çıkış biçimlerini nasıl göstermişse, harfleri hangi gırtlak, hançere, boğaz ve ağız sesi ile okumuşsa, Peygamber Efendimiz'e (asm) Kur'ân'ı vahy ederken nasıl kıraat etmişse, bütün bu okuyuş ve kıraat biçimleri Tecvid kuralları olarak tespit edilmiştir.

Yani "Tecvit" adı altında öğretilen okuyuş kuralları Hazret-i Cebrail'den (as) Peygamber Efendimiz'e (asm) intikal eden en güzel okuyuş biçimlerinden ve kurallarından başka bir şey değildir.

Kur'ân tecvit kuralları ile nazil olmuştur. Bunu yine Kur'ân'dan öğreniyoruz: "Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık. O'nu tertil üzere indirdik."1 Bir diğer ayette Cenab-ı Hak Kur'ân'ı tecvit üzere okumayı şöyle emreder: "Kur'ân'ı açık açık, tâne tâne, tertil ile oku."2

Ayetlerde geçen tertilin ne olduğu sorulduğunda Hazret-i Ali (ra) şöyle cevap vermiştir: "Tertil, harflerin tecvidini, sıfatlarını, okuyuş biçimlerini, mahreç özelliklerini ve vakıfları bilerek okumak demektir."

TECVİDİN KURALLARI

Kur'ân'ı okurken anlam bozulmasına sebep olmayacak kadar tecvit bilmek ve

uygulamak her Müslüman için vaciptir. Hazret-i Enes (ra) diyor ki: “Hazret-i Peygamber’in (asm) Kur’ân okuyuşu medli (uzatılacak yerlerde uzatmalı) ve tertil üzere idi (tecvitli bir okuyuştu). Besmeleyi okurken, Bismillâh’ı, Er-Rahmân’ı, Er-Rahîm’i med ederek (uzatarak) okurdu.”³

Her tecvit kuralı hüküm olarak aynı şiddette değildir. Sünnet olan kurallar vardır, vacip olan kurallar vardır. Tecvit ilminde iki türlü vacip vardır:

1-Yapılmadığında anlam bozulmasına sebep olan, harflerin öz yapılarını değiştirmemek için uyulması zorunlu olan vacip. Mesela, Fatiha Suresinde ve birçok surede geçen “EL-RAHMAN” kelimesini, yazıldığı biçimde okumak kelimenin öz yapısına uygun düşmez. Bu kelimeyi “ER-RAHMAN” biçiminde okumak, yani L harfini okuyuştan kaldırmak vaciptir. Hatta kıraat âlimleri L harfiyle okumanın namazı bozacağını söylemişlerdir. “EL-RAHÎM” için de aynı hüküm söz konusudur. Yani harf-i tarif dediğimiz “Elif-Lam”lı isimlerden bir kısmında Elif-Lam okunuyor, bir kısmında okunmuyor. Bunu bilmek, öğrenmek ve uygulamak vaciptir ki, bu Tecvit ilminin konusudur.

2-Yapılmadığında anlam bozulmasına sebep olmayan, fakat Kur’ân’ın okuyuş biçimini güzelleştiren vacip. Mesela Kur’ân’ı (Tevvit ilmine göre) ihfa, idğam ve izhar ile okumak vaciptir. Medd-i Muttasil, yani tek kelime içindeki medleri en az 3 en çok 5 elif miktarı uzatarak okumak vaciptir. Medd-i Munfasıl denilen iki kelime arasında yapılan medler caizdir. Keza Medd-i Lazım denilen okuyuş biçimi vaciptir. Medd-i Lin caizdir.

Dört elif miktarı uzatılması vacip olan bir kelimeyi hiç uzatmadan okursak kelimeyi bozmuş oluruz. Fakat hiç uzatmasak bile birazcık uzatarak okumakla kelimeyi bozmaktan kurtarmış oluruz.

Cevşen, salâvat gibi metinleri eğer biliyorsak tecvitle okumak daha faziletlidir. Bilmeyerek tecvitsiz okumakta da bir zarar yoktur.

ZORLANARAK OKUYANA İKİ KAT SEVAP

Allah hiç kimseye güç yetiremediği bir teklif yüklememiştir. Kişi, gerek dilindeki bir konuşma özüünden dolayı, gerekse kendisine öğretecek bir kimse veya imkân bulamadığından dolayı tecvidi öğrenememişse Kur’ân’ı yapabildiği kadar, dili döndüğü kadar yine okumalıdır. Tecvidi bilmeyenin Kur’ân okuması elbette batıl değildir.

Bilakis Peygamber Efendimiz (asm), “Kur’ân’ı zorlandığı halde kekeleyerek okuyana

iki kat sevap vardır”4 buyuruyor.

Fakat öğrenmeye imkân bulanın, Kur’ân’ı anlamını bozmadan okuyacak kadar tecvidi öğrenmesi vaciptir.

SECDEDE DİRSEKLER

Secde yaparken erkeklerin dirseklerini havada serbest bırakmaları, kadınların ise tamamen yere yaymaları secdenin tadil-i erkânındandır. Vaciptir.

Dipnotlar:

- 1- Furkan Sûresi, 25/32.-
- 2- Müzemmil Sûresi, 73/4.
- 3 -Buhari, 6/112.
- 4- Buhârî ve Müslim.